

Lektionsplanering

Årskurs: Gymnasiet

Ämne: Filosofi 1

Tema: Epistemologi och moraliska dilemman

Koppling till styrdokument

Centralt innehåll

Filosofi och filosofiska frågor: frågor om kunskap, värden och mänsklig tillvaro. [Läroplanen Gy 11, Filosofi 1]

Betygskriterier

Eleven kan redogöra för centrala filosofiska frågor och teorier samt resonera kring dem. [Läroplanen Gy 11, Filosofi 1]

Lärarledda instruktioner

Introduktion till filosofi (10 min)

- Förklara vad filosofi innebär och dess betydelse i samhället.
- Presentera några av de centrala filosoferna genom historien.
- Diskutera skillnaden mellan vetenskap och filosofi.
- Ge exempel på olika grenar inom filosofin.

Diskussion om epistemologi (10 min)

- Introducera begreppet epistemologi och dess vikt inom filosofin.
- Ställ frågor kring vad kunskap innebär och hur vi vet vad vi vet.
- Presentera olika perspektiv på kunskap, t.ex. empirism och rationalism.
- Diskutera en känd epistemologisk teori, t.ex. Descartes' "Cogito, ergo sum".

Moraliska dilemman (15 min)

- Ge exempel på moraliska dilemman för att få igång diskussioner.
- Delge eleverna några klassiska dilemman som trolley-problemet.
- Diskutera hur olika filosofiska teorier hanterar dessa dilemman.
- Ställ frågor till eleverna för att få dem att reflektera över sina

värderingar.

Avslutande reflektion (15 min)

- Sammanfatta vad som har diskuterats under lektionen.
- Be eleverna att dela sina tankar och insikter om dagens ämne.
- Skriv upp viktiga begrepp på tavlan och diskutera deras betydelse.
- Förbered eleverna för nästa lektion som kommer att fokusera på etik.

Ämnesbegrepp

Begrepp	Förklaring	Etymologi
Epistemologi	Läran om kunskap, dess natur och gränser.	Från grekiska "episteme" (kunskap) och "logos" (lära).
Moral	Benämning på det som anses vara rätt och fel.	Från latin "moralis" (som rör sig om seder).
Utilitarism	En etisk teori som fokuserar på nytta och konsekvenser.	Från latin "utilitas" (nyttighet).
Ontologi	Läran om varande och existens.	Från grekiska "ontos" (varelse) och "logos" (lära).

Diskussionsfrågor

- A. Tänk på ett moraliskt dilemma: Om du befinner dig i en situation där du måste göra ett val mellan att rädda en person du känner eller fem främlingar, vad skulle du göra och varför? Diskutera de filosofiska teorier som kan stödja ditt val.
- B. Om kunskap är makt, hur påverkar det din syn på utbildning och information i samhället? Vilka källor anser du är mest pålitliga och varför?
- C. Hur påverkas våra moraliska värderingar av kulturella och samhällseliga normer? Ge exempel på värderingar som varierar mellan olika kulturer.

Aktivitet

Eleverna delas in i smågrupper och tilldelas ett moraliskt dilemma att diskutera. Varje grupp ska identifiera de olika valmöjligheterna, analysera resultaten av dessa val och formulera en kort presentation av sina slutsatser. Efter att grupperna har diskuterat sina dilemman lämnar de in sina analyser skriftligt. Presentationerna kan vara följande lektionens inslag och handla om hur olika filosofiska teorier förklarar deras beslut.

Exit-ticket

- Vad är epistemologi? **Svar:** Läran om kunskap och dess natur.
- Nämn en känd filosof och en av deras centrala idéer. **Svar:** René Descartes, känd för "Cogito, ergo sum".
- Vad är moral och hur formar den vårt beteende? **Svar:** Moral handlar om vad som anses rätt och fel och påverkar våra handlingar.
- Beskriv skillnaden mellan empirism och rationalism. **Svar:** Empirism betonar erfarenhet som källa till kunskap, medan rationalism betonar förnuft och logik.
- Vilken betydelse har etik i samhället? **Svar:** Etik hjälper oss att fatta beslut om vad som är rätt och fel och påverkar våra lagar och normer.

Hemuppgift

Eleverna ska välja ett filosofiskt ämne de är intresserade av, exempelvis etik eller epistemologi. De ska skriva en kort uppsats (ca 1-2 sidor) där de presenterar ämnet, dess centrala frågor och en kort analys av olika filosofers perspektiv. Uppsatsen ska även innehålla egna tankar och reflektioner kring ämnet. Denna uppgift kan även fungera som en komplettering för dem som missade lektionen.

Citat

"Det är inte det vi vet som gör oss fria, utan det som vi inte vet." – Michel Foucault, 1975.

Detta citat belyser vikten av självkritik och reflektion inom filosofin, och hur vår okunnighet kan påverka vår frihet och förståelse av världen.

Nästa lektion

Förslag på tema för nästa lektion: "Etiska teorier och deras tillämpning". Den föreslagna lektionen syftar till att ge eleverna en djupare förståelse för olika etiska teorier och hur dessa kan tillämpas på aktuella samhällsfrågor.

Tags: [Planering](#)